

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sol Triplex In Eodem Universo

Hermann, Amand

Sultzbaci, 1676

Secunda. An Relatio sit accidens ab extremis re ipsa realiter distinctum?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95850](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95850)

est de genere relationum extrinsecus advenientium.

Urgetur. Si requiritur, & sufficit ad hoc, ut filius semper dicat relationem ad Patrem, quod semel actio fuerit posita, veluti conditio sequeretur, quod etiam in servo, sic sufficeret cum sit etiam intrinsecus adveniens, sicuti est relatio Patris ad filium, sed hoc non sufficit in Domino & servo; ergo nec in patre & filio, & consequenter actio non requiritur ad Patrem, veluti conditio tantum. Probatur mihi quia frequenter definit relatio inter servum & Dominum, ut si Titius pacifiscatur cum Mevio Domino, quod ei velit servire per septennium, eo elapso, cessat servitus, licet maneat, quod fuerit ille actus pacti de serviendo; ergo. **3.** dist. ant. probationis mi. si servitus sit voluntaria & temporanea, concedo ant. si fuerit abfoluta & naturalis, nego ant. talis autem non datur inter homines respectu sui invicem; unde in eo casu non est mirum, quod desinat servitus, quia pactum & actio illa, qua simul pacti fuerant, non erat, nisi ad tempus determinatum, quo elapso evanescit relatio, quia ratio non ultra se extendit, quo posito, non modo potest esse non servus, tantum & liber sed & Dominus; si per virtutem in Communitate evadat, sicut licet aliquis fuerit filius, & talis sit hoc non obstante parens esse potest; unde magna est disparitas inter actionem supra quam fundatur paternitas ad filiationem, quam supra Dominum ad servum, quia illa naturalis est, illa tantum moralis, manens tantum tamdiu, quamdiu manet moraliter actus voluntatis, & quocumque se extendebat, qui, quia ad brevius vel longius se poterat extendere tempus, ideo breviori & longiori tempore durare potest, non sic dependet actio Patris ad filium, in arbitrario actu voluntatis, sed ex naturae necessitate. Denique dici posset, quod denominatio servi oporteret tantum ius, qui actu serviunt.

QUESTIO II.

An Relatio sit accidens ab extremis re ipsa realiter distinctum?

In priori quaestione examinavi quidem quid sit relatio? supponendo tanquam certum illam dari, & quamvis, sicut ibi dixi, receptissimum sit, quod dentes, controversissimum tamen est inter Authores, an sint formae accidentales ab extrinsecis distinctae? an vero sint ipsae res secundum suas entitates? Circa quam materiam tres sunt diversae omnino sententiae: Prima suam originem habet à Nominibus, qui dicunt relationem, aliud formaliter non esse quam fundamentum & terminum, quorum utrumque directe, & ex aequo includatur, ita ut aliud non importent fundamentum & terminus, quam coexistentia duorum, verbi gratia, alborum, paternitatum, unde dicunt, quod similitudo inter duas rosas, aliud non sit, praeter ipsas duas rosas, & relatio Paternitatis inter Petrum respectu Pauli, aliud non sit, quam Petrum & Paulum, cum actione generativa; E contra vero dissimilitudo aliud non est, quam existentia & combinatio albi & nigri: Ita Occhamus, qui vel invenit eam, vel primus

sequutus est, ita ut in 1. d. 30. q. 2. sic inquit: Si quis vellet relinquere auctoritatem omnium, negare posset relationem, & dicere: nihil aliud esse, quam entitatem fundamenti & termini; ex quibus verbis P. Comptonius duo deducit: primo hanc sententiam esse contra omnium opinionem; secundo, quod eam amplectentes, quidquid verbis jactitent, in rei veritate tamen omnem tollere relationem: Occhamus sequuntur Gregorius, Gabriel, Marfilus, Aureolus, Hurtado, Arriaga, Oviedo &c. Quam sententiam aliqui limitant sic: quod scilicet Relatio aliud non sit praeter fundamentum terminum, haec tamen differentia, ut in recto importetur fundamentum, & in obliquo respiciat terminum. Secunda sententia est, quae dicit Relationes esse quidem formas accidentales rebus ipsis insidentes, attamen negat quod sint actu distinctae à rebus, sed solum ratione; Ita Alensis Henricus Sconcas &c. Tertia denique sententia est Scoti 2. d. 1. q. 4. à numero 5. usque ad 17. D. Thomae 1. p. q. 28. art. 2. ad 2. 4. contra Gentiles cap. 14. art. 1. quos sequuntur, praeter suos Cajet, Ferrarientis, Fonseca, Bannes, Conimb. Morfia. Ita ut auctoritate sit celeberrima & maxime peripathetica, quae proinde dicit: Relationem esse veram formam accidentalem superadditam rebus & re ipsa à rebus distinctam. Hanc sententiam, praeterquam quod Paternitatem & filiationem simpliciter allerat esse accidentia superaddita, tenet etiam Comptonius dicens: si duae albedines sunt sibi similes per Relationem, eam necessario esse quid superadditam; quamvis postea dicat, non videri in similitudine necessariam, ut duo dicantur sibi familia relationem. Pro Intelligentia ergo dicendorum notandum ex dictis: Quod ea distinguantur realiter, quorum unum in rerum naturam potest esse, sine altero, quo factio

DICO I. Relatio praedicamentalis non est solae duorum coexistentia & combinatio. Haec est contra primam sententiam.

II. Relatio non est tantum duorum coexistentia.

Probatur primo. Quidquid constituitur in aliquo praedicamento determinato, directe debet esse unum per se; sed relatio ponitur directe in praedicamento ad aliquid, imò est illius supremum genus; ergo debet esse unum per se, sed combinatio duorum, verbi gratia, alborum non est unum per se; ergo relatio non est coexistentia & combinatio duorum; probatur subsumptum: quia illa duo extrema frequentissime & ordinariè sunt entia completae ejusdem, vel diversorum praedicamentorum, sed ex rebus ejusdem praedicamenti, vel diversorum completis, non resultat unum per se, ergo: probatur ma. quia sunt, vel duo alba, vel est substantia, unum aliquando, & aliquando alterum accidens, ergo.

Probatur Conclusio secundò. **III.** Relatio est essentialiter ad aliud, sed illa duo extrema non sunt ad aliud; ergo illa duo extrema non sunt formaliter relatio, quia illud ad quod sunt, aut sunt ipsa duo, aut unum ipsorum, aut aliquid extra ipsa, neutrum dici potest; ergo: probatur mi. quoad singulas partes non ipsa duo, quia unumquodque eorum est ad se, quia nullum est aliud à seipso; nec est etiam illud

illud ad aliud alterum ipsorum, ob eandem rationem, quia illud extremum, ad quod ambo sunt, non est ad aliud, sed ad se; probatur denique, quod nec ad aliquid extrai ipsa, quia ad relationem sufficienti duo.

IV. Probatur Conclusio tertiò.

Non potest concipi simile ut simile, quin concipiatur aliud extremum, cui dicitur simile; sed hoc idem est, qui dicit ordinem aliquem ad illud extremum, cui dicitur simile, qualem non dicit, ad illud cui est dissimile. Probatur mi. si hoc non esset maximè, id idem contingeret, quia simile diceret utrumque, hoc non est, ergò. Probatur mi. si æq; utrumq; diceret, verè posset de eo predicari, quod esset duo, verbi gratiã, alba existentia; probatur sequela, quia hoc album A dicitur simile alteri albo; sed similitudo nihil dicit, nisi illa duo alba; ergò illud album, quod dicitur simile alteri, erit duo alba; Eodem modo, si esse Patrem & Filium aliud non est, quàm duos homines, cum generatione sequeretur, idem profus esse patrem, ac esse Filium; sed hoc est falsum; ergò probatur sequela; Esse patrem nil importat, nisi duos homines cum generatione; sed esse Filium etiam importat duos homines cum generatione; ergò esse patrem idem erit, ac esse Filium; & consequenter, Filius dici poterit nihil aliud esse, quàm duos homines & etiam esse Patrem, nihil aliud importare, quàm duos homines, quæ omnia falsa sunt & Ludicra. Confirmatur Relatio: dicit illa extrema utraque, sed extrema illa sunt duo; ergò relatio similitudinis non erit aliud, quàm ille binarius numerus; sed utrumq; extremum dicit relationem similitudinis; ergò quodlibet extremum erit binarius numerus.

V. Dices: Illa duo alba item, & Patrem & Filium dicere quidem utrumque æqualiter, sed primum in recto & alterum in obliquo; sic quoque esse Patrem, dicit etiam Filium, sed Patrem in recto, Filium in obliquo, & sic non valet dicere, quod idem sint. Sed Contra Titium, verbi gratiã, esse Patrem, nihil aliud est, quod Titius dicatur in recto, & Mævius in obliquo, sed hoc idem dicit Mævius, quia Filium aliud est, quàm dicere, Mævium in recto & Titium in obliquo. Ergò idem profus est dicere, esse Patrem, ac esse Filium. Contra 2. Si hoc contingit ex nostro concipiendi modo, tunc possum concipere utrumque in recto, scilicet Titium & Mævium; ergò uterque in recto importabitur, & consequenter nulla solutio.

VI.

Relatio est verum accidens ab extremis distinctum.

Dico 2. Relatio predicamentali est verum accidens, de genere accidentium vere extremis inhaerens, & realiter ab ipsis distinctum. Hæc est in Scholis Realibus communis, quam Scotus, teste Cavello, fuscè tùm autoritatibus, tùm rationibus probat; Et ego etiam eam Probo, primò: autoritate D. Augustini, cap. 8. Categ. ubi dicit: Reliquæ verò Categoriae accidentia sunt, & cap. 10. descripta usq; accidentium definitionem necessariam ordo poscebat. Et lib. 5. Trinit. cap. 5. In rebus creatis (inquit) atq; mutabilibus, quod non secundum substantiam dicitur, restat, ut secundum accidens dicatur, omnia enim accidunt eis, quæ vel amitti possunt, vel mutari, ut magnitudines & qualitates; & quod dicitur ad aliquid, ut amicitia, & propinquitas

res, servitutes, similitudines, æqualitates &c. à quibus accidentibus Sanctus Doctor excludit relationes divinas, quæ non sunt accidentia predicamentalia, dicens: In Deo nihil quidem secundum accidens dicitur, quia in eo nihil mutabile est; nec tamen omne, quod dicitur, secundum substantiam dicitur, dicitur enim ad aliquid, sicut ad Filium, & Filius ad Patrem, quod non est accidens; & addit rationem dicens: quia & ille semper Pater, & ille semper Filius, & non ita semper, quasi ex quo natus est Filius, ut ex eo, quod nunquam desinat esse Filius, Pater non desinat esse Pater, sed ex eo, quod semper natus est Filius, nec cepit unquam esse Filius, quod si aliquando esse cepisset, aut aliquando desineret, Filius secundum accidens diceretur. Secundò ex autoritate Aristotelis tam in cap. de Categ. quàm in Metaphys. lib. 5. ubi ex professo eam enumerat tanquàm aliud genus entis, & 10. Met. cap. 5. t. 9. docet. relativam oppositionem esse aliam à contrariã, sed hoc esse falsum, si relationes non essent alterius naturæ ab extremis. Item alibi docet. relationem similitudinis, vel æqualitatis fundari supra unitatem. Ex quo infero: Ergò illa unitas, super quam fundatur similitudo, non est ipsa similitudo pro formali, sed pro fundamentali; ergò relatio pro formali debet esse aliquid superadditum utriusque extremi entitati.

Ex autoritate D. Augustini

duo ego sumo argumenta secundum rationem sic: Probando Conclusionem: In divinis secundum fidem & Augustinum supra dantur relationes; ergò in creatis. Probatur consequentia: Relationis Ratio est communis, tam divinis, quàm creatis; sed in divinis dantur; ergò etiam in creatis. Probatur ma. Si ratio relationis in divinis & creatis non esset communis, id esset, quia in Divinis debet esse, & est substantia; in creatis verò debet esse accidens, sed hæc ratio non est, ergò: probatur mi. Ratio intellectio, volitionis & sapientiæ dicitur esse communis sapientiæ increatæ, & creatæ, licet prior sit substantia, posterior accidens; ergò à pari, licet relatio in divinis sit substantia, in creatis potest esse accidens, quæ majori certè tenet syllogismus probans consequentiam primam entymematis; si enim est ratio communis utrobique, & in Deo datur; ergò etiam in creaturis.

Alteram rationem desumo ex

eadem autoritate D. Augustini dum dicit: Quod si filius aliquando desineret, aut aliquando esse cepisset, secundum accidens diceretur hoc modo: Illud est accidens de genere accidentis, quod advenit enti completo, estq; ab eo separabile; sed relatio est talis; ergò relatio est accidens realiter distinctum à fundamento suo. Probatur mi. (nam major est tùm ex mente D. Augustini, tùm in Scholis receptissima;) probatur (inquam) minor, quod ad primam partem; Quia similitudo, æqualitas, &c. Paternitas, filiatio, adveniunt jam rebus per se constitutis, Probatur etiam quoad alteram partem: Illa sunt separabilia à se invicem, quorum unum potest esse sine altero, sed fundamentum tam remotum, quàm proximum, possunt esse sine relatione, verbi gratiã, in pariete vel rosâ, quæ potest

potest esse sine albedine, & albedo sine similitudine, ut si unum tantum album esset in rerum natura, ergo est accidens separabile à fundamento. Probat mi. de fundamento proximo: Omnis denominatio nova positiva, & realis debet provenire à formâ novâ & reali; sed denominatio similis, quâ denominatur subiectum simile alteri albo subiecto, quod de novo producit, est denominatio nova & realis, nova quidem, quia antecedenter ad productionem alterius albi non erat; realis verò, quia antecedenter ad omnem operationem intellectus vel alterius potentia potentis fingere vel comparare, praterquam quod sit etiam inter extrema realia, ac reali repertâ ratione fundandi, ergo debet esse aliqua forma de novo producta.

Dices: Relationem illam non advenire de novo, quia jam ante praesuit completè, sed tantum non denominat subiectum ex eo, quia defuit conditio, ad actualem denominationem relationis, scilicet terminus; sed hæc Responsio omninò est absurda, nam si illa relatio non advenit, sed jam praesuit completè, sequetur, quod fuerit relatio, sine termino in esse completo, quod est manifestè ridiculum, & captu perdifficillimum. Sequetur secundò, quod aliqua forma possit esse in subiecto absq; eo, quod subiectum denominet, imò non videtur, quomodo postea, posito termino, denominare possit, cum antea non poterat, quod sic probo; quia post positionem termini non magis est in subiecto, quam ante fuerit, sed ante non poterat denominare; ergo nec modò potest, quia terminus est tantum conditio secundum ipsos.

Instabis. Hoc esse proprium effectuum connotativorum, ut non tribuantur à formâ informantem subiectum, nisi ponatur id, quod necessariò connotatur, ut patet de visione, quæ licet poneretur in subiecto, non denominaret id, quia hic effectus connotat subiectum vitale; ergo potest esse verè relatio absq; eo, quod denominet subiectum actualitèr.

Sed Resp. neg. consequentiam: disparitas est de connotatis & relativis, quia relatio per se, primò respicit aliud & directè, ut pater filium, connotatur verò indirectè & secundariò ac minus principalitèr, ideò benè in suo esse formali haberi potest, absq; eo, quod actualitèr denominet, nisi ponatur illud, quod connotat, nam concretum album primariò significat formam albedinis, secundariò verò subiectum.

Sed Contra secundò principalitèr: Si relatio, ut denominet subiectum, praesupponeret terminum solum per modum conditionis, sequetur, quod eodem modo licebit dicere: obiectum etiam requiri per modum conditionis, ut potentia, verbi gratiâ, visiva dicatur videns, ita quod non eliciat novum actum, sed jam antea fuisse videntem, sed non habuisse conditionem ad denominandam eam videntem, quod est absurdum. Sed respondendo

Dices: Potest Princeps & Dominus terræ dicere subito delinquenti Titio, nisi Mævius pro te intercesserit, cras exulabis, si Mævius non intercederet, ipsum conditionatum

F. Amandi Hermann Logica.

decretum positâ conditione transiret in absolutum; ergo similiter positâ conditionatâ relatione, vel visione, si obiectum poneretur & conditio, transiret etiam in absolute videntem. R. negando consequentiam, quia magna est disparitas à moralibus ad Physica, quia relatio est actuale exercitium, quo unum respicitur ab alio, quod statim ut in aliquo est; alterum necessariò respicit, sicut etiam visio, est actus, qui esse non potest, nisi potentia & obiecto proposito.

Opponitur Authoritas D. Augustini lib. 5. Trinit. cap. 16. ubi dicit: *si ergo numerum potest nullâ sui mutatione toties dici relative, ut neque cum incipit dici, neque cum desinit aliquid in ejus natura vel formâ, quâ numerus est, mutationis fiat, quanto facilius &c.* Respondeo: Divinus Augustinus tantum velle, quod numerus relative dicatur, absque aliqua sui mutatione, intelligendo per mutationem propriè dictam, quâ aliquid absoluti in aliquo producit, non verò quod ibi non sit mutatio improprie dicta, quâ mutatur aliquid per formam resultantem, quâ nunc aliquid se aliter habet, quam antea habuit, quomodocunque fiat, dummodò per eam ponatur aliud genus entis, sicut ex Augustino ipso est prædicamentum ad aliquid, quod aq; ab usâ distinguit, sicut quodecunq; aliud; quod si autem non esset aliquod distinctum, rueret denarius numerus prædicamentorum, quem tamèn ex mente Aristotelis definit: imò cap. 7. Categ. dicit expressè: *Aristotele docente cognoscimus eorum generum, quæ sunt inter se divise, nec differentias easdem posse esse, nec species, alia est enim differentia, dum queritur, quid sit, alia dum quale sit, alia dum quantum sit &c.* Et consequenter etiam ad aliud.

Instatur: Divinus Augustinus non distinguit ullo modo realitèr prædicamenta inter se; ergo licet aliqua relative dicantur, cum hoc non fiat, per aliquam mutationem, ut dicit S. Doctor, non erit verum accidens reale distinctum à subiecto, quia nihil est tale, nisi quod per veram actionem producit: probatur ant. quia Categ. 12. ait: *non esse importunum, si una res duarum Categoriarum vocabulo concludatur;* ergo. R. negando ant. ad cujus probationem dico: Sanctum Doctorem tantum velle, quod aliquando vocabula sint, quæ sunt æquivoca, ac proinde posse significare, tam benè rem unius prædicamenti, quam alterius, sicut supra dixi de figurâ & formâ, quæ & significat debitum, & ordinatè determinatum aliquem partium situm, & ipsam linearum terminationem, & secundum unam vocabuli acceptionem ad prædicamenti quantitatis, secundum aliam, ad qualitatem ab Aristotele collocatur; unde non dixit; rem duorum prædicamentorum esse eandem, sed eodem vocabulo concludi. Unde ibidem præmisit: *Quamvis ipse quoq; Aristoteles magnus ingenio (quem explicat hic) huic penè permixtioni concesserit ac dixerit, posse contingere, ut, quod qualitatis fuerit, idem referatur ad aliud, nec esse importunum addens &c.* Unde R. 2. negando ant. cujus probat. dist. non esse importunum, ut res duarum Categoriarum vocabulo concludatur essentialitèr per utrumque, nego

VIII.

Soluntur
authoritates
ex D. Augustino.

Hh art.

ant. essentialitèr per unam & denominativè per aliam, concedo ant. & nego consequentiam, nam habitus in entitate sua est substantia, secundum applicationem formatam, ad corpus est quid respectivum, & particulare constituit prædicamentum.

Urgetur. Libro 9. Trinit. cap. dicit S. Augustinus: *Pars relativè ad totum dicitur, sed pars, nec est æquivocum vocabulum, nec denominativè potest in alio prædicamento poni; ergò licet aliqua relativè dicantur, non per hoc statim nova aliqua forma realitèr distincta, resultare debet, & consequentèr, si relatio advenit sine mutatione, non erit accidens distinctum.* R. dist. ma. & explicando S. August. Pars relativè ad totum dicitur relatione secundum esse prædicamentali; nego ma. relatione secundum dici, quæ est illa, quando principalitèr significatur aliquid absolutum, secundariò verò & connotantèr aliquid respectivum, & de his quidem verum est, quòd non distinguantur, de relatione autèr prædicamentali expressè docet Sanctus Doctor, quòd sit aliquid aliud ab eo, cujus est relatio & consequentèr aliquid distinctum: nam lib. 7. Trinit. cap. 1. ubi explicans naturam Relationis, quòd sit esse ad aliud, ait: *Huc accidit, quia omnis essentia, (id est, quodlibet fundamentum, ut patet ex contextu) quæ relativè dicitur, est etiam aliquid excepto relativo.*

IX.
Solvuntur
authoritates
ex Aristotele.

Opponitur 2. *Authoritas Aristotelis 5. Phys. t. 10. & 11. ubi dicit: ad relationem non dari motum; sed nihil reale distinctum potest alicui advenire, nisi per motum ad illud; ergò cum ad relationem non datur motus, relatio non erit quid distinctum ab extremis.* Item 14. Met. cap. 3. *Ubi dicere videtur, relationem non esse Ens; ergò nec erit accidens aliquid ab extremis distinctum.* R. Ad primum locum, quòd Aristoteles ibi non neget, universalitèr dari motum ad relationem, quia expressè concedit, quòd detur motus ad ubi, quod, ubi vera est relatio, licet extrinsecus adveniens, unde si loquitur de relationibus intrinsecis advenientibus, tunc respondeo dist. ma. ad relationem non datur motus per se, & immediatè, concedo ma. per accidens & mediatè, nego ma. Per motum autèr per se intelligo eum, qui immediatè requiritur ad hoc; ut aliquid ponatur ad esse; per accidens verò, quando aliquid sequitur, quasi ad motum, vel productionis alicujus, quare distinguo etiam mi. nihil reale acquiritur, nisi per motum per se, vel per accidens; concedo mi. per se tantum, nego mi. & consequentiam, quia reverà ad relationem non datur motus, sicut datur ad frigus, vel ad calorem, & ad quameunq; formam absolutam, benè tamèn datur motus, qui in alio præsupponitur, ad quem postea relatio resultat, sicut posita actione generativà in Titio, resultat relatio Paternitatis ad Mævium. Ad secundam Authoritatem dico Aristotelem tantum velle, quòd relationes sint entia valde diminuta, aut non esse entia, sicut dixit alibi, nullum accidens esse ens, scilicet univocè ad substantiam, aut deniquè non esse sensu perceptibile.

X.
Dne rose
sunt sibi si-
miles ante
relationem
tantum fun-
damentali-
tèr.

Arguitur 1. Illud commune axioma, opponendo non sunt multiplicanda entia, sine

necessitate, sed nulla est necessitas ponendi inter duo alba aliquam relationem similitudinis; ergò frustra hoc asseritur: probatur mi. positus duobus extremis, tanquam fundamento & termino ac ratione fundandi ex solâ coexistentiâ, poterunt sibi dici similia, verbi gratiâ, duæ rose albedine affectæ, sed hæc coexistentia non est relatio intrinsecus adveniens; ergò gratis multiplicatur relatio, & maximè intrinsecus advenientes. R. concedendo ma. negando mi. cujus probationis majorem distinguo: poterunt sibi dici similia per similitudinem, quæ sequitur ad extrema, simul existentia, concedo ant. per solam coexistentiam præcisè, nego ant. Et hoc necessariò videtur dicendum, ipsam scilicet coexistentiam duorum extremorum esse distinctam à similitudine, quia coexistentia variatur cum sit quid successive, dicens ordinem ad tempus, quod est quid successive, non tamen similitudo, sicut nec albedo quæ est fundamentum ejus. R. 2. brevius distinguendo eandem majorem alii terminis, sunt sibi similia fundamentalitèr, concedo formalitèr, nego ma. nec hoc voluntariè dicitur, nam ipse Aristoteles censuit superaddendas esse relationes formales.

Instatur: *Duæ similitudines sunt sibi ipsis similes, sine nullâ aliâ additâ; ergò etiam duæ albedines erunt sibi ipsis similes, sine ullâ similitudine; ergò non solum fundamentalitèr, sed etiam formalitèr erunt sibi similes.* Probat consequentia prima, quia non est ratio, quare duæ similitudines sint sibi similes, nullâ aliâ similitudine superadditâ & non etiam duæ albedines, R. negando consequentiam, disparitas est, quia similitudines sunt ratione formales reddendi similes, ut quo & non tantum, ut quod, sicut sunt duæ albedines, unde si darentur aliæ similitudines, quibus essent similes, daretur processus in infinitum; & sic quemadmodum ad unionem non datur unio, ad actionem non datur actio, ad in hærentiam non datur in hærentia, ad dispositionem nõ datur dispositio, ad potentiam non datur potentia, sic ad similitudines duas non datur similitudo, quia sunt rationes formales, quo extrema verò non rationes formales, quibus, sed quæ fundant relationem similitudinis.

Urgetur: *Propter processum in infinitum, non admittitur alia similitudo, quæ sint sibi similes duæ similitudines, sed hic processus etiam sequitur, si admittatur, quòd duo extrema sint similia, per similitudinem superadditam; ergò similiter non est admittenda.* Probat mi. quia illa similitudo referretur iterum ad aliam albedinem per aliam similitudinem, & altera iterum per aliam. Et sic in infinitum. R. negando mi. ad cujus probationem dico, quòd non referretur iterum per aliam similitudinem, sed statim dabitur status in eâ relatione, quæ non habebit terminum sine quo posset esse, ad quem referatur, per aliam relationem à se distinctam, verbi gratiâ, similitudo inter rosam A. & B. & similitudo inter rosam C. & D. fundant relationem duarum similitudinum, illa tamèn relatio fundata supra istas duas similitudines non est similis similitudini, quæ fundatur

datur in similitudine rosæ A. & B. per similitudinem à se distinctam, quia nequit esse relatio ista similitudinis, quin sit similitudo inter rosam A. & B. & inter rosam C. & D. Sed

Replicatur. Si non processus in infinitum, saltè in quolibet subiecto continuo possent esse infinitæ relationes, sed hoc implicare videtur inconvenientiam, ergò; probatur sequela, quia in quolibet continuo sunt infinita puncta, sed in quolibet puncto posset fundari relatio similitudinis, ad omnia alia puncta, & ad omnia puncta omnium continuorum, ergò. Probatur etiam minor, quòd videatur involvere implicantiã, quia sequeretur, quòd pereunte uno puncto, mutarentur omnia alia, tam in eo continuo, quàm in toto universo, quòd probatur, quia omnia puncta totius universi amitterent similitudinem, ad illud punctum, quòd perit, imò licet non periret, dum modo amoveretur ab aliquo loco ad alium, jam totum universum mutaretur, quia acquirerentur novæ relationes, propinquitatis & distantie omnium rerum, quas antea non habuerunt; ergò, ad cavendas huiusmodi implicantias melius dicitur, quòd omnes res sint similes sibi per solam coexistentiam. R. 1. negando ma. ad probationem dico, quòd puncta & omnes partes alicujus continui constituunt unam relationem similitudinis vel dissimilitudinis, prout fuerit ratio fundandi, non verò plures, nisi forte partiales. R. concedendo maj. quia nulla apparet implicantiã, nec timendum cum Adversariis, quòd ipsi punctant necessarium, hoc punctum opprimendum fore, non enim habent difficultatem & gravitatem in entitate, & si habet aliquam in intellectu aliquo est, quia est valde grossius, ad probationem minoris; R. distinguendo eam, mutarentur omnia alia, mutatione improprie dicta concedo, proprie dico nego. Unde nullum ex hoc inconveniens sequitur, imò maxime videtur necessarium, admittere talem mutationem, imò ipsi Adversarii inconvenientiam, si quæ est, non effugiunt: nam si relatio nihil aliud est, quàm aliqua complexa, aut duorum coexistentia, vel alique formalitates, tunc pariter possum dicere, ad destructionem unius extremi, tot destrui complexa, tot coexistentias, tot formalitates, quot destruantur relationes apud nos, quæ omnia etiam mutatione rotius universi, fieri nequeunt, quia totum universum dicebat coexistentiam ad illud extremum, quòd destructum supponitur; ergò etiam totum universum mutatur, quare non video, an Scotistæ & Thomistæ plus universo inferant damni, in quotidiana tali relationum destructione, quàm Nominales in destructione tot complexorum & tot coexistentiarum? ita ut festucam apud nos vidisse deprehendam, & non cognovisse trahem in oculis ipsorum. Ad alterum autem, quòd videlicet etiam ad notum cujuscunq; minutissimæ rei varietur totum universum, quia in omnibus resultant relationes alie propinquitatis & distantie, quæ antea non fuerunt, in quo putant magis se liberos. R. 1. Æq; adversarios hoc debere admittere, nam ad motum vel positionem, & variationem cujuscunq; rei minutissimæ variantur complexa &

F. Amandi Hermann Logica.

coexistentiæ; ergò non manent liberi ab hac difficultate, probantur: ante non habebant hanc speciem & numero coexistentiam, & modo habent, ergò etiam variantur & consequenter æq; mutari debet totum universum. R. 2. Non debere videri nec dici difficile, vel inconveniens illud, quòd, vel ad minus simile, & quodammodo majus natura cavere non potuit, nam etiam ad motum digiti mei, vel muscæ, si non totum universum mutari & moveri debet, vel saltè secundum maximam partem, quòd longè superabit muscæ, aut digitum; ergò si hoc natura non potuit cavere, nec inconveniens, quòd non caveatur mutatio improprie dicta, quæ sit ad positiones, vel destructiones aliquarum relationum, cum hæc non nisi intellectu animadvertatur, motus ille autem sit etiam sensu perspicaciori perceptibilis; quòd autem ad motum digiti alicujus, vel etiam muscæ debeat, vel totum vel saltè maxima pars moveri, patet, quia si moveo digitum, vel etiam muscæ se movet, tunc necessariò aërem amovet à loco, in quo prius erat, & hic iterum alium, & ille alter iterum alium, qui in locum moti succedat, & sic consequenter, si non in infinitum, saltè per maximam & notabilissimam partem; quòd autem sic movere debeat, probatur; quia aër non se penetrat, cum alio aëre; ergò prior alium pellit, & ille alter tertium, & sic deinceps; ergò unus alterum necessariò movet, ut alterius locum occupet.

Arguitur 2. Nihil reale potest esse absq; causâ reali, sed similitudo, quæ de novo produceretur in albedine, non haberet aliquam causam realem; ergò non datur talis distincta realitèr à fundamento & termino; ma. patet, quia quidquid de novo est, ab alio est; minor probatur: quia non potest assignari, quæ nam sit illa causa? R. negando mi. cum suâ probatione, causa enim similitudinis est ipsum fundamentum proximum, à quo per resultantiam necessariò pullulat relatio, quando ponitur terminus.

XI.

Causa relationis est fundamentum.

Instatur. Omnis causa naturalis productiva alicujus effectus, necessariò producit effectum, quando passum est debite applicatum; sed album est causa naturalis, & in ordine ad producendum effectum in se ipso est debite applicatum; ergò omnem effectum, quem potest in seipso producere, producet, si miraculose non impediatur, sed subsumo: album potest naturalitèr existere, quin in se producat similitudinem, si terminus ejus non existeret; ergò album non est causa productiva similitudinis in seipso. R. dist. ma. quando omnes conditiones ad producendum adsunt, concedo ma. si non adsunt, nego ma. similiter distinguo mi. & consequens cum subsumpto, & nego consequentiam, nam coexistentia cum termino est conditio necessariò requisita ad hoc, ut resultet relatio.

Urgetur. Potest fieri, quòd terminus relationis albi existentis Comencii produceretur Cistercii; ergò hoc album non habet probatione necessariò requisita terminum: probatur consequentia; quia sicut omne agens habet determinatam spheram activitatis, ita

Hh 2

etiam

etiam necessariam, videtur, quod conditio requisita debeat habere determinatam & certam presentiam; sed nullum agens habere potest suam conditionem necessariò requisitam, in tantà distantia existentem; ergò terminus existens Comencii non potest esse conditio relationis existentis Cistercii. *R.* negando consequentiam, ad cuius probationem distinguo ma. omne agens habet determinatam spheram activitatis, quod producit formam absolutam, concedo; quod producit solum respectivam, nego ma. & distinctà similiter mi. nego consequentiam; disparitas autem est, quia quando producit effectus aliquis absolutus, requiritur ut ad sit causa Physica, per Physicum influxum illum attingens, non verò in productione relationis, quia quando ponitur terminus, tunc ipse non concurret per Physicum influxum, sed per meram conditionem, hinc non obstat, quò minus in quacumq. distantia produci possit.

XII.
Dantur denominationes extrinsecæ sine nova forma, non tamen intrinsecæ.

Arguitur 3. Multæ dantur denominationes novæ, sine formâ superadditâ fundamenti, ergò denominationes relativæ possunt etiam sic salvari, & consequenter frustra ponuntur in fundamentis, à quibus istæ denominationes proveniant. *R.* 1. distinguendo ant. multæ denominationes intrinsecæ, nego ant. extrinsecæ concedo, & similiter distinguo primum consequens, denominationes relativæ extrinsecæ transeat intrinsecæ, nego consequentiam utramq. *R.* 2. Negando ant. vel potius distinguendo, multæ dantur denominationes sine formâ extrinsecâ vel intrinsecâ, nego ant. sine formâ intrinsecâ, concedo ant. & nego utramq. consequentiam, quia esse visum, esse cognitum, licet non sint formæ intrinsecæ rebus, quas sic denominant, sunt tamen extrinsecæ, unde si non ponatur forma relativa intrinsecæ alicui extremorum, quâ denominetur, simile vel æquale non poterit assignari nova forma, à quâ proveniat denominatio illa realis nova, nec esset ratio, quare illa denominatio poneretur in hoc albo potius, quàm in altero, & contra?

Instabis. Fundamentum relationis est proximè dispositum ad recipiendam relationem, dum ponitur terminus ejusdem relationis, & tamen non erat sic ante, sed tunc non recepit aliquam novam formam, per quam disponeretur, ergò datur denominatio nova, sine omni formâ novâ. *R.* negando minorem, quia coexistentia fundamenti & termini est illa nova forma extrinsecæ, à quâ denominatur fundamentum, sic proximè dispositum, unde coexistentia etiam vocari solet fundamentalitèr relatio.

Urgetur, si esset aliqua nova forma superveniens, distincta à fundamento & termino, posset Deus eam conservare, sine eo, quod esset in fundamento & termino; ergò saltè non necessariò resalteret, probatur. Quia Deus conservare quodlibet realitèr distinctum absque eo, quod unum insit in altero. *R.* negando ant. ad cuius probationem dico; illam veram esse, quando illud alterum non dicit necessariam connexionem & dependentiam, ad

prius non verò, quando dicit, ut est in proposito.

Replicatur. Rosa A verbi gratià, non dicit necessariam connexionem ad relationem, ut in se habeat ex eo, quia potest esse sine illa; nec dicit Rosa B. ergò poterit saltè Deus conservare utramque rosam, absque eo, quòd dicant relationem ad se invicem, superadditam, velut accidens distinctum. *R.* dist. ant. Rosa A non dicit necessariam connexionem & sequelam ad relationem, si separatim spectetur, concedo ant. idem est de Rosâ B. Rosa A. non dicit necessariam sequelam ad relationem, si spectetur veluti coexistens Rosæ B. nego ant. unde licet Deus posset conservare quodlibet prius, sine posteriori, absolute loquendo, in quantum potest facere, verbi gratià, ut rosa B non coexistat, positâ tamen coexistentiâ non potest conservare sine relatione, propter necessariam sequelam, sicut etiam multa alia conservari nequit, quæ necessariam dicunt sequelam, per emanationem, ut sicut tenetur committere, subsistentia est posterior naturâ substantiali, & tamen Deus naturam substantialem conservare nequit sine subsistentiâ.

QUÆSTIO III.

An relatio terminetur ad absolutum, vel potius ad aliquid respectivum?

Sensus quæstionis est, an quando aliqua relatio refertur ad aliud, in quo dixi consistere ejus essentiam, an illud aliud, quod relatio respicit, veluti suum terminum, debeat esse aliqua entitas absoluta, an verò debeat esse aliqua entitas respectiva? verbi gratià, an quando Titius ut Pater refertur ad Mariam ut Filium, an Paternitas Titii refertur ad substantiam Marii? an verò, an illam relationem, quam Marius dicit, pro formali in quantum est Filius; item quando Ratio A refertur ad rosam B. relatione similitudinis, propter albedinem in utraq. subiectatam, an rosa A refertur ad albedinem rosæ B. an verò ad illam correlationem, quâ rosa B iterum refertur ad rosam A? & quæstio moveri potest tam de relationibus mutuis, quàm de relationibus non mutuis, quales sunt, quæ dantur inter scibile & scientiam, &c. Circa quam Materiam Authores passim ternas enumerant solemniores sententias: prima dicit, quòd relationes prædicamentales, tam mutuas, quàm non mutuas, terminentur ad aliquid relativum, seu quòd terminus non sit illa entitas, in quâ fundatur ratio referendi, sed quòd sit illa correlatio, quâ terminus iterum fundamentum respicit, seu illa correlatio sit quid reale, seu quid rationis. Ita D. Thomas 1. p. q. 13. art. 7. quem sequuntur Cajetanus, Complutenses, Flandria, Sanchez, Nazarius &c. quam etiam dicunt esse geminam Aristotelis mentem, & ut Pontius refert Christianæ Philosophiæ ac Theologiæ congruentiores, invitantes, inquit Pontius, hoc specioso encomio ad eam amplectendam, quos adducere nequeunt rationibus. Secunda sententia est Scoti 1. d. 16. q. 1. & d. 30. q. 1. cum omnibus suis, quæ docet omnem relationem prædicamentalem, tam mutuatam, quàm non mutuatam terminari ad aliquid absolutum, & nullam